

**PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA
FILMOWA, TELEWIZYJNA I TEATRALNA
W ŁODZI**

Studia Doktoranckie

Katarzyna Woźniak
nr albumu 135
studia w latach 2016-2020

Fotografie rodziny Paniak
(praca teoretyczna stanowiąca aneks
dołączony do pracy praktycznej)

Promotor pracy doktorskiej:
prof. dr hab. Janusz Tylman

Promotor pomocniczy pracy doktorskiej:
dr Hubert Humka

Łódź 2022

Streszczenie

Głównym tematem pracy doktorskiej „Fotografie rodziny Paniak” jest tożsamość rozpatrywana w dwóch kontekstach – zarówno ogólnym fotografii rodzinnej, jak i osobistym autorki. Pierwszy rozdział pracy doktorskiej wskazuje więc na to, że podobnie jak fotografia rodzinna przez cały czas swojego istnienia nie posiada w pełni zdefiniowanego samodzielnego bytu, tak autorka nadal poznaje swoją własną osobowość. Elementem, który dodatkowo to zaznacza jest zmiana imienia i nazwiska autorki – praca doktorska stanowi uzupełnienie procesu trwającego już ponad dekadę jej życia, podczas którego poznaje swoją tożsamość jako „Marcela Paniak”. Tym, co pomaga jej w definiowaniu siebie, jest właśnie fotografia rodzinna – dziedzina fotografii o podobnych cechach charakterystycznych jak jej własna indywidualność. Tym samym fotografia rodzinna stanowi nie tylko główny temat pracy doktorskiej, lecz jest również środkiem poznawania tematów tożsamościowych, by finalnie posłużyć jako medium prezentacji.

Aby sprawdzić, dlaczego fotografia rodzinna, nie będąca jeszcze nigdy jednoznacznie opracowana jako osobna dziedzina fotografii, jest cały czas na marginesie głównych dziedzin fotograficznych, w drugim rozdziale pracy doktorskiej autorka podejmuje próbę uzupełnienia braków definicyjnych. Sposobem na to jest prześledzenie etapów upowszechniania się fotografii, wyszczególniając momenty w jej historii sprzyjające wydzieleniu się fotografii rodzinnej jako samowystarczalnej dziedziny. Jej specyficzna natura służy autorce temu, by stworzyć serię prac naśladowujących najbardziej popularne standardy istniejące w fotografii rodzinnej. Autorka wciela się więc w rolę wszystkich użytkowników fotografii – osoby fotografującej i osoby fotografowanej oraz całej publiczności wyznaczającej normy tej wyjątkowej dziedziny. Jest to sposób na poznawanie istoty fotografii rodzinnej i jej funkcji użytkowej, która zwyczajnych użytkowników czyni jednocześnie twórcami i bohaterami, a także ekspertami w tej dziedzinie fotografii. To sprawia, że wszyscy posiadają całkowitą kontrolę nad prezentowaniem swojego własnego wizerunku – o co również chodzi w tym przypadku autorce pracy doktorskiej.

W efekcie wszystkie prace prezentują ją samą będącą w roli różnych postaci – jako dziecko, jako młodsza kobieta, starszy mężczyzna, jako babcia i dziadek, jako rodzice. Uzyskuje to poprzez kontrolowanie wszystkich procesów fotograficznych dokładnie w taki sposób, w jaki dzieje się to powszechnie. Uszczegółowienie tych działań fotograficznych, które stanowią szansę na całkowitą zmianę swojego wizerunku, to rozdział trzeci pracy doktorskiej. Ten fragment zwraca uwagę na te działania, które sprzyjają przeinaczaniu rzeczywistego wizerunku prezentowanego innym – takie również stosuje w swoich pracach fotograficznych autorka. Jednak wszystkie zmiany są celowo w znacznym stopniu zintensyfikowane, aby zaznaczyć, że granica między "prawdziwością" a "fałszywością" tej niesprecyzowanej dziedziny fotografii nie jest w ogóle społecznie wyznaczona. Tym samym jej własne portrety, przy których również stosuje wszelkiego rodzaju powszechne sposoby zmieniania wizerunku, stają się właściwie całkowicie nierozpoznawalne dla innych.

Prace autorki przypominające tysiące innych zwyczajnych fotografii rodzinnych stanowią podstawę, by w rozdziale czwartym pracy doktorskiej skupić się na ogólnym aspekcie tego, gdzie właściwie jest granica pomiędzy „prawdziwością” a „fałszywością” prezentowania rzeczywistości w przypadku tego rodzaju fotografii. Rozgraniczanie fotografii między cechami „obiektywnymi” i „subiektywnymi” jest dość popularne w ogólnym poznawaniu fotografii jako takiej, lecz szczególnym przykładem staje się w tym przypadku właśnie fotografia rodzinna, która charakteryzuje się jednocześnie realistycznymi i kreatywnymi właściwościami obrazu. Idealnie pokazują to działania autorki, której autoportrety naśladują historyczne i współczesne wzory kultury społecznej, balansujące na granicy rozpoznawalności wyglądu jej użytkowników. To stanowi wniosek, że w fotografii rodzinnej najistotniejszą funkcją jest rzeczywistość użytkowość, lecz poświadczająca rzeczywistość w bardzo indywidualny i szczególnie sposób.

Tym sposobem autorka zwraca swoją uwagę na wartość emocjonalną tego rodzaju fotografii. Emocjonalność fotografii rodzinnej zaznacza się we wszystkich etapach działania – podczas fotografowania i bycia fotografowanym, oraz podczas spotkań wokół fotografii rodzinnych. To wskazuje na to, że istotne rzeczy dzieją się nie tylko w samym obrazie, ale również poza nim – we wszystkim tym, co „okołofotograficzne”, a więc również w jakimś sensie zwyczajne. O tym jest rozdział piąty pracy doktorskiej – o zwyczajności, która w przypadku tej dziedziny fotografii jest wyjątkowa, ponieważ

istotą fotografii rodzinnej jest właśnie "normalność". W tę stronę idzie również autorka pracy doktorskiej, decydując się w swoim zwyczajnym życiu zmienić urzędowo imię i nazwisko na znak tego, że nie ma granicy między „prawdziwością” a „fałszywością” tego, co jest emocjonalnością każdego człowieka indywidualnie. Dlatego nie tylko jej praca doktorska, ale również zwyczajne życie łączą się w jedną całość, stanowiąc komentarz na temat emocjonalnego znaczenia fotografii rodzinnej.

Abstract

The main topic of the doctoral dissertation "Photographs of the Paniak Family" is identity, considered in two contexts: the general context of family photography and the personal context of the author. The dissertation's first chapter indicates that, just as family photography has had no fully defined and independent existence over the course of its existence, the author continues to get to know her own personality. An additional element is the author's changing her name and surname, as the dissertation complements the process happening over a decade of her life through which she has been learning her identity as "Marcela Paniak." What has helped her in defining herself has been family photography, a genre of photography with characteristics similar to her evolving individuality. Thus family photography is both the main topic of the dissertation and the means of exploring identity topics eventually put to use as the presentation medium.

The dissertation's second chapter then ascertain how family photography, which remains unexplored as a distinct genre of photography, continues on the margins of the main types of photography. Here, the author attempts to fill out deficiencies in definitions. This is done through tracing photography's stages of dissemination, detailing phases that have led to the separation of family photography as a self-sufficient genre. Its specific nature permits the author to initiate a series of works utilizing popular modes in family photography. The author plays the roles of all users of photography: the photographer and the persons photographed, and the full range of observers and recipients setting these standards within this distinct genre. In this way the author has gathered evidence on the nature of family photography in its utility and function that makes average users both originators and models, along with being de facto experts in the genre, as well. This places everyone in full control of presenting their own image – as is the case with the author of these dissertation works.

As a result, these works present the author in various personas: as a child, a younger woman, as an older man, as a grandmother and grandfather, as parents. In doing this, she controls all photographic processes, precisely as it is done in the genre's common circumstances. The third chapter provides details of these photographic processes, through which the author is able to completely alter her image. This section focuses

attention on those processes that favor changing the image being presented to others, which the author also uses in these photographic works. All changes are intensified to conspicuous extents, however, to emphasize that the boundaries in this genre between "truth" and that which may be called "falsity" has been in no way socially defined. In this manner, the author's portraits, in which she also uses various common means of altering her image, become entirely unrecognizable to others.

The basis for the dissertation's fourth chapter, the author's works, resemble uncounted ordinary family photographs. In this, the chapter focuses on the general aspect of where the actual boundary lies between "truth" and "falsity" in presenting the reality this photographic genre depicts. A distinction between photography being "objective" and its being "subjective" is quite familiar in general explorations of the field as such. Yet family photography is a singular example of this distinction, characterized both by documentary and by creative properties of a given image. It is displayed exactly by the idea of the author, through self-portraits utilizing historical and contemporary patterns of social culture, as it balances on the verge of recognizing the appearance of the genre's users. A conclusion being that in family photography the key function is certainly utility and usability, yet brought about by certifying reality in very special, individual ways.

The author therefore pays attention to emotional value in this distinct genre. The emotionality of family photography is evident at all stages: while photographing and while being photographed, and subsequently during meetings spent sharing family photographs. This indicates that crucial things happen both in a given image and also outside it – in all that may be termed "aroundphotographic" and that is therefore in a significant sense ordinary. The dissertation's fifth chapter is focused here: on ordinariness through which the genre is singular, for "normality" is the core nature of family photography. The author also goes in a similar direction, choosing to officially change her name and surname in her daily life, signifying that no border lies between "truth" and "falsity" in what is the emotionality of individual persons. Therefore this doctoral work and daily life fuse, providing another comment on the emotional importance of family photography.

Dziękuję prof. dr. hab. Januszowi Tylmanowi, dr. Hubertowi Humce, prof. Markowi Szyrkowi, dr. Adamowi Mazurowi, dr. Alexowi Dayetowi, dr. Bartkowi Taladze, Witkowi Kurowskiemu, Karolinie Sobczyk, Miłoszowi Hermanowiczowi, Alanowi Lockwoodowi, Piotrowi Pietrydze, Maćkowi Hermanowi oraz Rodzicom i Bratu.